

Socialförvaltningen
Ann-Marie Nilsson
0171-627032
ann-marie.nilsson@enkoping.se

Socialnämnden

RIKTLINJE FÖR SOCIALTJÄNSTEN I ENKÖPING GÄLLANDE MIGRANTER

Förslag till beslut

Förslag till socialnämnden

Att godkänna framtagna riktlinjer gällande rådande lagrum som stöd vid handläggning av klienter från utlandet.

Att godkänna bilaga 1, stöd för korrekt handlägningsprocess.

Beskrivning av ärendet

Socialnämnden möter återkommande människor som av olika orsaker befinner sig i landet och ej är svenska medborgare. Förvaltningen genomförde en implementering av barnkonventionen under våren 2022. Tjänstepersonerna uppgav behov av vägledning och kunskap gällande likvärdigt bemötande, med grund i mänskliga rättigheter. Det tydliggjordes att en samstämmig kunskap saknades och att det fanns svårigheter att finna information gällande rådande lagrum. Förvaltningens ledningsgrupp beslutade att skapa riktlinjer gällande rådande lagrum och en sammanfattande riktlinje för myndighetsutövning.

Socialförvaltningens bedömning

Implementeringen av Barnkonventionen medförde att behov av handledningsstöd upptäcktes, varvid dokumenten skapades. Socialnämndens tjänstepersoner påvisar en god vilja och hög grad av engagemang i samhällsarbetet. Att beakta mänskliga rättigheter är avgörande för deltagandet i trygghetsarbetet för människor. Förvaltningen bedömer att framtagna riktlinjer är ett stöd för handlägningsprocessen och höjer kvalitén gällande korrekt bemötande till migranter som befinner sig i Enköping.

ENKÖPINGS
KOMMUN

2 (2)

Ann-Marie Nilsson
Verksamhetschef
Socialförvaltningen
Enköpings kommun

RIKTLINJE FÖR SOCIALTJÄNSTEN I ENKÖPING GÄLLANDE MIGRANTER

Riktlinjer för medarbetare som stöd vid handläggning av klienter från utlandet och som komplement till de lagar och tillämpningar som arbetet följer

Huvudsaklig referens: VÄGLEDNING FÖR SOCIALTJÄNSTEN I ARBETET MED EU/EES-MEDBORGARE, Socialstyrelsen 2020.

Inledning - Mänskliga rättigheter och socialnämndens ansvar – Förslag till beslut

Utgångspunkt 1: Tryggare Enköping

Uppdraget om bemötande och bedömning av migranter med hemvist här tar sin utgångspunkt i att Enköping ska fortsätta vara en god plats att bo på och att en fortsatt positiv utveckling av samhällsbyggandet ska fortgå. Alla barn och ungdomar som växer upp i Enköping behöver ha sina grundläggande behov tillgodosedda för att få en god utveckling och för att inte få en onödigt negativ utveckling, som i förlängningen även kan äventyra den psykosociala miljön för boende i Enköping. Målet är en trygg stad. Enligt 3 kap. 1 § SoL (Socialtjänstlagen) har socialtjänsten skyldighet att genom *uppsökande verksamhet* och på annat sätt främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden i kommunen.

Utgångspunkt 2: Barnkonventionen, BBIC, europeisk barngaranti och annat som säkerställer barn som rättighetsbärare

Ett viktigt dokument för barns rättigheter är barnkonventionen, som Sverige ratificerade år 1990. Sverige är folkrättsligt förpliktigt att följa barnkonventionen. Denna förpliktelse innebär att hela den offentliga sektorn och dess anställda representanter ska respektera, skydda och uppfylla barnkonventionen (Grundbok i BBIC - Barns behov i Centrum, Socialstyrelsen 2018, s. 13). Barn ska vara tillförsäkrade skälig levnadsnivå. År 2020 blev barnkonventionen lag, (2018:1197) lagen om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter.

Enköpings kommun har antagit en handlingsplan för Barnkonventionen. Där framgår att vi med barnperspektiv avser ett synsätt där barnets bästa är ledande i planering, beslut och utförande på alla nivåer i organisationen. Målgrupp för planen är politiker och medarbetare inom socialnämnden. För att bedriva ett hållbart och framgångsrikt barnrättsarbete behöver kommunen och socialförvaltningen arbeta såväl strategiskt som långsiktigt (Handlingsplan Barnkonventionen Socialförvaltningen. Ärendenummer SN2020/175). Den viktigaste artikeln i konventionen är att inget barn får diskrimineras: (Barnkonventionen Artikel 2. Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras). Av samma handlingsplan framgår också att vi redan hösten 2021 använder denna utgångspunkt vid bedömning av ekonomiskt bistånd: Barnets perspektiv och behov beaktas vid bedömningen.

Likaså antog Europeiska rådet den 15 juni 2021 EU-kommissionens förslag om en europeisk barngaranti. (Barnrättsdelegationens möte 19 februari 2022). Regeringen har också beslutat om en nationell handlingsplan för att implementera Europeiska rådets rekommendationer om en europeisk barngaranti (18 mars 2022). Målet med barngarantin är att förebygga och bekämpa social utsatthet genom att garantera att barn har tillgång till en uppsättning grundläggande samhällstjänster. I Barngarantin uppmanas medlemsstaterna att skapa en integrerad och stödjande politisk ram omkring arbetet. De grundläggande samhällstjänster som behövande barn ska garanteras är faktisk och kostnadsfri tillgång till förskola och barnomsorg, utbildning och skolbaserade aktiviteter, minst ett mål hälsosam mat per skoldag, hälso- och sjukvård, hälsosam kost och adekvata bostäder. Även om de flesta barn i EU

inklusive Sverige har tillgång till dessa tjänster i teorin är den faktiska tillgången avgörande för att säkerställa lika möjligheter för alla barn. Det finns dock barn i Sverige som inte får eller riskerar att inte få tillgång till samhällstjänsterna. Det kan handla om barn i ekonomiskt utsatta familjer, barn som lever i osäkra boendeförhållanden, barn i socioekonomiskt utsatta familjer, barn med funktionsnedsättning och barn som är placerade utanför det egna hemmet (Barnrättsdelegationens hemsida, 2022).

Ytterligare en dimension att beakta utifrån Barnkonventionen gäller barns rätt till skydd och liv. ”I promemorian analyseras de rättsliga förutsättningarna för att omedelbart omhänderta barn och unga i internationella situationer. Bedömningen görs att bestämmelserna om omedelbart omhändertagande i lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) behöver förtydligas och kompletteras. I promemorian anges att det bör förtydligas att skyddsbehövande barn och unga som vistas i Sverige kan omhändertas omedelbart i akuta situationer, oberoende av om de har hemvist utomlands eller har någon annan anknytning till utlandet. Vidare anges att regleringen bör kompletteras med nya bestämmelser om handläggningen, tidsfrister och förnyad domstolsprövning i internationella ärenden. De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 april 2018.” (Omedelbart omhändertagande av barn och unga i vissa internationella situationer Ds 2017:49) Se lagbestämmelsen.

Utgångspunkt 3: Mänskliga rättigheter

Alla människor som vistas i kommunen är kommunens yttersta ansvar, även om medel för vissa grupper kan eftersökas från staten, från Migrationsverket. Tre artiklar ur konventionen om mänskliga fri- och rättigheter kan också vara vägvisande för vår bedömning. En annan ingång som samstämmer med mänskliga rättigheter handlar om arbetet med Agenda 2030. Här har Socialtjänsten en viktig roll när det gäller Sveriges genomförande av Agenda 2030. Det handlar främst om mål 1 om att avskaffa fattigdom, om mål 5 att uppnå jämställdhet och till mål 10 om minskad ojämlikhet (Socialstyrelsen, 2021, *Ekonomiskt bistånd – handbok för socialtjänsten*) Artikel 2. Rätt till undervisning har inneburit att alla barn erbjuds undervisning i Sverige, vilket stärker deras hemvist i en viss kommun. Förbudet mot diskriminering har tidigare nämnts och formuleringens ställning i övrigt kan uppmärksammas, vad gäller fri- och rättigheter. Slutligen handlar det om rättigheter att överklaga beslut och att kunna ha tillgång till 'ett effektivt rättsmedel'.

Tabell 1. Tre artiklar från förenta nationernas mänskliga rättigheter

Artikel 2 – Rätt till undervisning	Ingen får förvägras rätten till undervisning. Vid utövandet av den verksamhet som staten kan ta på sig i fråga om utbildning och undervisning skall staten respektera föräldrarnas rätt att tillförsäkra sina barn sådan utbildning och undervisning som står i överensstämmelse med föräldrarnas religiösa och filosofiska övertygelse

<u>Artikel 13 – Rätt till effektivt rättsmedel</u>	Var och en, vars i denna konvention angivna fri- och rättigheter kränkts, skall ha tillgång till ett effektivt rättsmedel inför en nationell myndighet och detta även om kränkningen förövats av någon under utövning av offentlig myndighet
<i>Artikel 14 Förbud mot diskriminering</i>	Åtnjutandet av de fri- och rättigheter som anges i denna konvention skall säkerställas utan någon åtskillnad såsom på grund av kön, ras, hudfärg, språk, religion, politisk eller annan åskådning, nationellt eller socialt ursprung, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd eller ställning i övrigt

Likabehandling gäller redan för många grupper av migranter

Som nedanstående tabell visar har många grupper av migranter redan likabehandling, om än tillfällig likabehandling. Alla grupper av migranter från alla länder har likabehandling från socialtjänsten så snart de erhåller arbets- eller uppehållstillstånd. En grupp med uppehållstillstånd som utgör ett undantag från likabehandling gäller utländska studenter som ska ha sin försörjning och sina sociala försäkringar i ordning när de antas för studier i Sverige. Av tabellen framgår vidare att t ex KVOT-flyktingar har uppehållstillstånd och rättigheter till likabehandling redan när de anländer. Många övriga grupper ansöker om asyl eller uppehållstillstånd t ex enligt Massflyktsdirektivet och befinner sig då i en ansökningsprocess genom Migrationsverket och då gäller LMA (Lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m. fl.). Däremot kan det bli aktuellt för kommunen att betala ut LMA-ersättning till asylsökande för de som omfattas av massflyktsdirektivet. Avsikten är att ersättningen ska vara tillfällig i väntan på att Migrationsverket tar över ansvaret och alla kostnader som beslutats enligt LMA kan eftersökas, beslut kan fattas löpande. Genom att på nytt ansöka om t ex asyl 1 år efter avslag kan migranter finnas kvar i ansökningsprocess länge och då ha rättigheter enligt LMA.

Rättsläget är oklart avseende vem som ansvarar för sociala insatser, exempelvis hemtjänst, till den som omfattas av LMA och har särskilda behov. SKRs tolkning är att det ingår i LMA och Migrationsverkets ansvar att tillgodose de behov av anpassat boende och stöd i hemmet som asylsökande och massflyktingar har till följd av exempelvis ålder eller funktionsnedsättning (Kammarrätten i Jönköping, 2020-01-10, mål 2654-19). Personer med arbetstillstånd kan förlora sin arbetsförmåga tillfälligt, men saknar socialförsäkringsrätt i Sverige och hänvisas då till SoL vid behov. Nordiska medborgare och EU/EES-medborgare med möjlighet till viss försörjning (minst 50 %), studier och dennes familj (föräldrar, partner, barn) har också rätt till likabehandling. På det området signaleras från EU att behoven av rörelsefrihet och rättigheter kan behöva luckras upp ytterligare, för att tillgodose länder inom EU med arbetskraft (Ylva Johansson, EU-kommissionär, SVT 1). Endast två grupper saknar uppehållsrätt och rättigheter i Sverige: EU/EES-medborgare

som inte kan försörja sig till minst 50 %, inkl. partners som lämnar en person med uppehållsrätt och alla tredjelandsmedborgare som inte har arbetstillstånd, uppehållstillstånd eller befinner sig inom ansökningsprocess (antingen har inte sökt, eller efter flera avslag). Bland dem finns de som är här utan barn, och de som är här med barn och som då har lagstöd till rättigheter genom Barnkonventionen.

Tabell. 2. Översikt i förhållande till likabehandling

	Lagstöd och handläggning	Biståndsbedömning och insatser	Kommentarer	Skydd	Hemvist
KVOT-flyktingar	Upphållstillstånd direkt	LIKABEHANDLING		JA	X
Upphållstillstånd, permanenta eller tillfälliga	Via Migrationsverket	LIKABEHANDLING		JA	X
Arbetstillstånd	Med arbetsgivare	LIKABEHANDLING		JA	X
EU/EES-Migranter med studier, arbete eller uppehållsrätt på annat sätt med familjemedlemmar	Enligt EU-rätten, rörlighetsdirektivet*	LIKABEHANDLING	Familjemedlemmar i rakt ovanstigande led , rakt nedåtfallande led, partner eller andra med särskilda skäl	JA	X
Nordiska medborgare	Enligt EU-rätten	"LIKABEHANDLING"	Se specialfall	JA	X
Anknytningsinvandring	Behöver ha uppehållstillstånd vid inträde till Sverige	LIKABEHANDLING	Vid skilsmässa sök eget uppehållstillstånd via Migrationsverket.	JA	X
Ensamkommande barn oavsett land	Barnkonventionen som lag ger barn rättigheter	LIKABEHANDLING		JA	X
Massflyktsdirektivet** från Ukraina	Via EU-beslut	LMA*** gäller, handläggning via Migrationsverket****		JA	"X"
Asylsökande inom processen		LMA gäller, handläggning via Migrationsverket		JA	X
Vårdnadshavare som är EU/EES-medborgare med barn men saknar uppehållsrätt		Inga stadigvarande insatser Barnkonventionen är global	Rätt att ansöka och kunna beviljas akut nödbistånd via SoL****, kontakta ambassad	JA	Behöver undersökas Bryssel-II
Tredjelandsmedborgare utanför ansökningsprocess med barn		Inga stadigvarande insatser Barnkonventionen är global	Rätt att ansöka och kunna beviljas akut nödbistånd via SoL, kontakta ambassad.	JA	Behöver undersökas Bryssel-II

*Rörlighetsdirektivet - Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG – av den 29 april 2004 om unionsmedborgare och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier **Massflyktsdirektivet - Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/55/EG – som återaktiverats för massflykt från Ukraina *** Lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m. fl. (LMA) ****Kan ständigt förändras. Hänvisning till Regeringen. ***** Socialtjänstlagen (2001:453) SoL

Vilka kan få utvidgade rättigheter i Enköping?

Med lagstöd har redan många grupper som kommer från andra länder rätt till likabehandling i Sverige eller insatser via Migrationsverket. Det kan vara antingen för att de har uppehållstillstånd eller annan uppehållsrätt, eller för att de har rättigheter medan de ansöker om asyl eller uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet från Ukraina.

Genom vår egen handlingsplan för Barnkonventionen i Enköpings kommun uttrycker vi att barns bästa ska styra och att inga barn får diskrimineras. Genom vår medverkan i Agenda 2030 har vi förbundit oss att medverka till att utrota fattigdom, bidra till jämlikhet och jämställdhet. Vi ger ensamkommande barn rättigheter i enlighet med Barnkonventionen. Vi ger däremot inte lika självklart samma rättigheter till barn som uppehåller sig i Sverige med föräldrar som saknar legal uppehållsrätt, trots att de vuxna inte tagit ansvar för barnens situation, och trots att barnen kan vara väl rotade i skola och med kamrater genom sina rättigheter under vår skolplikt (skollagen). Deras centrum för sina aktiviteter är här. Samtidigt kan vi därför genom bedömning av hemvist omhänderta dessa barn med stöd av LVU, eftersom de har sin skolgång och därmed hemvist i vår kommun.

Det här är omständigheter som försätter Socialtjänsten i försvårade omständigheter, om den situationen uppstår. Barnens situation ska likabehandlas med andra barns situation, inga barn ska diskrimineras. I bedömningen av vad som är acceptabla respektive oacceptabla levnadsförhållanden för ett barn ska det inte göras någon skillnad för barn vars föräldrar har uppehållsrätt eller saknar legal status. Det betyder exempelvis att stadigvarande boende i husvagnar och liknande provisorier är att betrakta som oacceptabla boendeförhållanden för barn. Vid kännedom ska socialtjänsten inleda en utredning i enlighet med bestämmelserna i 11 kap. 1 § SoL. Samtidigt kan barn och föräldrar ha god anknytning, en i övrigt bra relation och allmänt goda familjeband. Vi står här inför ett möjligt omhändertagande av barn, enligt SoL eller LVU, trots att hela familjen främst behöver förbättrad situation genom bistånd. Vi skulle placera dyrt, trots att behovet är bistånd och bostad.

Det kan därmed finnas skäl att i särskilt ömmande situationer bevilja boende på socialt kontakt i upp till ett år till familjer där legal rätt att vistas i Sverige saknas. Det kan i synnerhet gälla familjer som har något annat lagstöd. Det kan t ex vara för att de är EU/EES-medborgare och inom rimlig framtid - cirka 1 år förslagsvis - kan bedömas kunna rusta sig för att bli anställningsbara i Sverige och därmed senare kunna hävda uppehållsrätt. Eller för att de tillhör någon av Sveriges nationella minoriteter, där vi lovat att rusta barn och unga så att de på ett likvärdigt sätt uppnår behörighet från skola, lika chanser till arbete etc. Det behövs fler rättsfall på området. Om vi hamnar i en situation där vi kan bevilja på dessa grunder så kan rättsfall skapas. Om någon skulle vara emot bedömningen och hanteringen från Socialnämnden i Enköpings kommun kan anmälan göras av den enskilde. Familjer bör i övrigt i första hand hänvisas till att ansöka om uppehållstillstånd och därigenom få bättre boende med hänvisning till LMA.

Förslaget är således, utöver att vi accepterar och följer gällande lagstiftning, att vi även vill bygga ett tryggare Enköping för alla. Det här dokumentet finns framtaget i två delar där det ena är en omfattande juridisk vägledning för tjänstemannaledningen, som kallas för "ENKÖPINGS MIGRANTER – en juridisk vägledning". Det andra är föreliggande riktlinje som är framskriven för beslut av socialnämnden i Enköping, se sammanfattning av beslutsgrunder nedan.

SAMMANFATTNING AV BEHOV OCH BEVILJANDE I ENKÖPING

Grundregel innan genomgång i övrigt: Avvisa belastningstunga personer redan under de tre första månaderna

En EU/EES-medborgare kan enligt 8 kap. 9 § utlänningslagen avvisas från Sverige under de tre första månaderna efter inresa om han eller hon visar sig utgöra en orimlig belastning för vårt biståndssystem enligt socialtjänstlagen, trots att rörelsefrihetsdirektivet gäller de första tre månaderna. Det gäller dock inte för asylsökande och massflyktingar som omfattas av LMA, oavsett vårdtyngd.

I. BARN

BARN MED SKYDDSBEHOV

Möjlighet till tillämpning av Lagen om vård av unga (LVU)

Tabell 3. Översikt barn och LVU

<i>Anledning</i>	<i>Sammanfattning av insatser</i>	<i>Undantag</i>	<i>Kommentarer</i>	<i>Hänvisning för tjänstemannaorganisation</i>
Barn som behöver stöd eller riskerar att fara illa, oavsett legal status	Om socialtjänsten påträffar ett barn som kan behöva stöd eller riskerar att fara illa så ska socialtjänsten inleda en utredning (11 kap. 1 § SoL). Föräldrarnas legala status gör inte någon skillnad. Kommunens yttersta ansvar för stöd och hjälp gäller för alla barn och unga (2 kap. 1 § SoL). Omedelbar skyddsbedömning kan göras och ska göras för alla barn som behöver och vistas i kommunen. Vid bedömning av barnärenden är det inte	Hemvistbedömning är avgörande för nästa steg vid tillämpning av LVU. Vid hemvist i Sverige tillämpas LVU = LIKABEHANDLING . Bryssel II-förordningen reglerar föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn inom EU/EES, men även tredjeland*, och omfattar bl.a. hantering av beslut enligt LVU. Saknas hemvist i Sverige behöver förordningen Bryssel- II tillämpas	Hemvist är intentioner att bosätta sig på en plats. Barn med skolgång i Sverige har hemvist i Sverige. Bryssel II tillämpas oavsett härkomst. Kontakta alltid först UD gällande barn när Bryssel II-förordningen är tillämplig.	ENKÖPING MIGRANTER 2022, S. 4 Utrikesdepartem entets konsulära och civilrättsliga enhet (UD KC) 103 39 Stockholm T

föräldrarnas uppehållsrätt som är av betydelse utan föräldrarnas planer och intentioner att vistas i Sverige, eller inte, s k hemvist.	som innebär att LVU inte kan användas med likabehandling.		Tel: 08-405 10 00 Email: ud-kc@gov.se
--	---	--	--

BARN OCH UNGA SOM ÄR ASYLSÖKANDE, SAMT BARN OCH UNGA SOM ÄR EU/EES ELLER TREDJELANDSMEDBORGARE OCH ICKE ASYLSÖKANDE

Samhällsvård

Tabell 4. Översikt barn och boende – barns rättigheter

Status	Sammanfattning av insatser	Kommentarer	Hänvisning för tjänstemannaorganisationen
Ensamkommande barn och ungdomar under 18 år som är asylsökande	Ensamkommande barn och ungdomar omfattas <i>i stort sett</i> av samma regler som andra barn och unga i behov av stöd eller skydd. Kommunen ansvarar för vård, stöd och boende även under asyltiden. Vid behov finns rätt till dagersättning och särskilt bidrag enligt LMA. Asylsökande under 18 år har rätt till hälso- och sjukvård från regionen samt, förskola och skola från kommunen.	https://www.socialstyrelsen.se/stod-i-arbetet/barn-och-unga/ensamkommande-barn-och-unga/ <i>Den som fyller 18 år under asylprocessen och inte behöver vård inom socialtjänsten kan hänvisas till Migrationsverkets boende för asylsökande. Gymnasiestudier i Sverige måste ha påbörjats innan den unge har fyllt 18 år.</i>	ENKÖPINGS MIGRANTER 2022, S. 11
Barn som kommer utan någon förälder, och inte är anmälda hos Migrationsverket	Socialtjänsten har ett ansvar för alla barn upp till 18 år som vistas i kommunen och som har behov av skydd eller stöd. Socialnämnden ska ta ställning till om den ska inleda en utredning enligt 11 kap. 1 § i socialtjänstlagen, SoL, för att utreda barnets eventuella behov av skydd eller stöd från socialtjänsten. Detsamma gäller om det kommer in en orosanmälan. Barnkonventionen gäller. Alla behov kan täckas.	Socialtjänstens ansvar för barn Rutin kring LVU-processen LVU Omedelbart omhändertagande 6 § miljö, beteende eller båda (Socialnämndens ordförande)	ENKÖPINGS MIGRANTER 2022, S. 11

BISTÅND TILL BARNFAMILJER - BARN MED VUXNA SOM SAKNAR UPPEHÅLLSRÄTT

Tillämpa barnkonventionen. Andra paragrafen säger att inga barn ska diskrimineras. Föräldrarnas legala status gör inte någon skillnad när det gäller att omhänderta barn enligt LVU, där avgör endast hemvist. Skyldigheter och rättigheter kan behöva bedömas likvärdigt. Det behöver prövas.

Två ytterligare lagrum kan tillämpas till stöd för barnfamiljer. 1. EU-rättens direktiv om rörelsefrihet. Vuxna i familjer som inom överskådlig tid skulle kunna uppnå uppehållsrätt i en eller annan form, med barn som har rättigheter enligt barnkonventionen kan vara de där vi i första hand gör undantag från endast bistånd i nödsituation. 2. Ett annat lagstöd gäller det som finns för Sverige nationella minoriteter. Där har vi sagt att dessa fem grupper ska lyckas uppnå samma utfall som majoritetssamhällets barn. Gruppen innefattar den romska minoriteten. I Sverige har vi ett bra skydd mot diskriminering för den romska minoriteten, vilket många andra länder i EU/EES saknar. Det kan tillsammans med barnkonventionen ge familjer utan uppehållsrätt möjlighet att prövas som skydd och rättighetsbärande.

Tabell 5. När den vuxna saknar uppehållsrätt – barns rättigheter

Status	Sammanfattning av insatser	Kommentarer	Hänvisning för tjänstemannaorganisationen
Barn	Bistånd och boende på socialt kontrakt max 1 år.	Behöver laglig prövning. Barnkonventionen som grund.	ENKÖPINGS MIGRANTER 2022, S. 10

II. VUXNA

VUXNA MED SKYDDSBEHOV

Tabell 6. Vuxna med skyddsbehov

Kategori	Insatser	Statlig ersättning/kommentarer	Hänvisning för tjänstemannaorganisationen
Tredjelandsmedborgare och EU/EES-medborgare som sökt sig till Sverige och som inte uppfyller kriterierna för uppehållsrätt (se bilaga 1).	<p>Socialtjänsten har enligt 2 kap. 1 § SoL det yttersta ansvaret för alla som vistas i kommunen, vilket kan innebära att bevilja tillfälligt bistånd för att den hjälpsökande ska ha möjlighet att göra något åt sin oförutsägbara nödsituation: erbjuda lokal för tillfällig evakuering, enstaka bistånd till hemresa eller mat. Socialtjänsten ska alltid göra en individuell behovsprövning (s. 36).</p> <p>Enligt 3 kap. 1 § SoL har socialtjänsten skyldighet att genom <i>uppsökande verksamhet</i> och på annat sätt främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden i kommunen. Enköpings kommun bör arbeta uppsökande.(3 kap. 4 § SoL (s. 38)).</p>	<p>Det handlar om personer som av olika skäl saknar förutsättningar och som försörjer sig i gatumiljö genom att tigga etc, eller genom prostitution etc Kvinnornas situation är särskilt utsatt (s. 37). Giftnor som utsatts för upprepad misshandel kan ha möjlighet till uppehållstillstånd och behöver ansöka hos Migrationsverket. Ansvar för skyddat boende utreds, kommunen eller Migrationsverket. Personer i de aktuella målgrupperna vänder sig i relativt liten utsträckning till socialtjänsten för att söka hjälp, men socialtjänsten har möjlighet att i stället söka upp dem (s. 42).</p>	<p>VÄGLEDNINGEN S. 34-42</p> <p>Kontakta Migrationsverket för vägledning vid utsatthet, i övrigt hemlandets ambassad</p>
Människohandel och våld i nära relationer (s. 44)	<p>Kommunens yttersta ansvar för stöd och hjälp för våldsutsatta vuxna gäller oavsett uppehållsrätt eller inte och socialtjänstens roll är densamma i det akuta skedet (s. 43). Det innebär att kommunen har samma ansvar för att göra en skyddsbedömning och erbjuda akuta insatser som om den vuxna har uppehållsrätt i Sverige. Socialnämnden ska enligt 11 kap. 1 § SoL utan dröjsmål inleda utredning.</p>	<p>Kontakta alltid i första hand UD. Via dem kontakta respektive lands ambassad gällande både barn och vuxna, det kan gälla frågor om exempelvis identitet, vårdnadshavare och hemkommun eller att få kontakt med sociala myndigheter i hemlandet. Bistånd kan innebära till exempel ett tillfälligt skyddat boende och bistånd till mat i avvaktan på att hemresa kan ordnas. Vi har ansvar för kontakt med sociala myndigheter utomlands.</p>	<p>VÄGLEDNINGEN s. 43-45</p> <p>Kontakta alltid i första hand UD vid våld och tvång.</p>

	Det är dock inte tillåtet att inleda en utredning mot en vuxen persons vilja. Brott påverkar handläggningen (s. 44).		
--	--	--	--

EKONOMISKT FÖRSÖRJNINGSTÖD ELLER ANDRA RÄTTIGHETSINSATSER

Många grupper har likabehandling eller vad som kan uppfattas som snarlikt, se listan i tabell 2 ovan. (**Uppehållstillstånd = LIKABEHANDLING**, **Arbetstillstånd = LIKABEHANDLING**, **Asylsökande (LMA)** – genom Migrationsverket, **Massflyktsdirektivet (LMA)** – genom Migrationsverket, etc) För några grupper vuxna behöver möjligheterna till rättigheter klargöras i sammanfattningar.

VUXNA INOM EU/EES samt NORDISKA MEDBORGARE

Rörlighetsdirektivet

Sveriges medlemskap i Europeiska unionen innebär att EU:s regelverk och EU-domstolens domar ska följas i Sverige. Det är Socialnämndens ansvar för insatser till EU/EES-medborgare. EU-rätten slår genom direktivet om fri rörlighet fast att vi får arbeta och bosätta oss fritt.

Tabell 7. VUXNA EU/EES-MEDBORGARE - Rättigheter

<i>Uppehållsstatus</i>	<i>Sammanfattning av insatser</i>	<i>Kommentarer</i>	<i>Hänvisning för tjänstemannaorganisationen</i>
NORDISKA MEDBORGARE	LIKABEHANDLING i hög grad. Om anknytning finns i Sverige och personen vistats mer än 3 år inträder likabehandling.	Behov till huvudsaklig försörjning utgör brytpunkt. En EU/EES-medborgare kan enligt 8 kap. 9 § utlänningslagen avvisas från Sverige under de tre första månaderna efter inresa om han eller hon visar sig utgöra en orimlig belastning för biståndssystem enligt socialtjänstlagen, trots att rörelsefrihetsdirektivet gäller första tre månader. Detta bör även gälla nordiska medborgare.	ENKÖPINGSS MIGRANTER 2022, S. 16

EU/EES-medborgare som har UPPEHÅLLSRÄTT	För socialtjänsten innebär EU-rättens likabehandlingsprincip att en EU/EES-medborgare eller familjemedlem som bedömts ha uppehållsrätt i Sverige har rätt till bistånd på samma villkor som svenska medborgare. LIKABEHANDLING.	Det är Socialnämndens ansvar att stå för insatser till EU/EES-medborgare. Sveriges medlemskap i Europeiska unionen innebär att EU:s regelverk och EU-domstolens domar ska följas i Sverige. Villkor för uppehållsrätt: den kan vara baserad på jobb, studier, företagsverksamhet, familjeband eller tillräckliga medel. Upphållsrätt är en bedömning.	ENKÖPINGSS MIGRANTER 2022, S. 16
--	--	---	----------------------------------

VUXNA TREDJELANDSMEDBORGARE

ASYLSÖKANDE ENLIGT MASSFLYKTDIREKTIVET (UKRAINSKA MEDBORGARE)

I detta avsnitt tillämpades bl a information från [Socialstyrelsen - Krisberedskap och SKR - Kriget i Ukraina](#)

Tabell 8. Massflyktsdirektivet - rättigheter

<i>Steg i processen</i>	<i>Insatser</i>	<i>Statlig ersättning/kommentar</i>
I väntan på att få registrera ansökan hos Migrationsverket	Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för alla som vistas i kommunen och bistånd enligt SoL kan bli aktuellt i väntan på att få registrera ansökan om uppehållstillstånd. Personen omfattas då inte av LMA. Biståndsbedömningen bör göras i skenet av den tillfälliga situation som det handlar om och kan som regel begränsas till vad som behövs för att undgå en akut nödsituation.	Kommunen kan inte få ersättning för bistånd som beviljats med stöd av SoL, till exempel i avvaktan på att få registrera ansökan om uppehållstillstånd hos Migrationsverket.
Efter registrering	Rättigheter enligt LMA. Den som omfattas av denna lag har inte rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) för förmåner av motsvarande karaktär. Rätt till bistånd föreligger inte heller för bostadskostnader.	Enligt bestämmelsen ska en kommun lämna bistånd enligt LMA till dess att Migrationsverket tar över ansvaret för att bistånd lämnas. Ansvaret enligt LMA gäller först efter att uppehållstillstånd beviljats.

Anknytningsinvandring

Migranter som kommit till Sverige på anknytning har sökt uppehållstillstånd från ett annat land och har det vid visering till Sverige. Anknytning godkänns för att försörjning finns. Om familjen hamnar i trångmål har de uppehållstillstånd och rätt till [likabehandling](#). Familjemedlemmar som önskar upplösa sin anknytning genom t ex skilsmässa behöver ansöka hos Migrationsverket om eget uppehållstillstånd på annan grund. Har omfattande våld förekommit inom äktenskapet kan rätt till tillfälligt uppehållstillstånd föreligga, utan annan grund för asyl eller uppehållstillstånd. Se fördjupning.

VUXNA UTAN UPPEHÅLLSRÄTT

Vuxna utan barn och utan uppehållsrätt får inte möjlighet att ansöka om insatser från socialtjänsten i Enköpings kommun, annat än vid behov av skydd eller vid nödbistånd. Vi hänvisar och hjälper till med att kontakta relevant ambassad. Av texter från kommunens jurist framgår att om personen inte kan 'avhjälpa situationen på annat sätt' så kan "en första åtgärd vara att efterhöra med aktuell ambassad om de har möjlighet att bistå sin medborgare med medel till hemresa".

VUXNA EU/EES-medborgare

Tabell 9. EU/EES-medborgare utan uppehållsrätt

Upphållsstatus	Sammanfattning av insatser	Kommentarer	Hänvisning för tjänstemannaorganisationen
EU/EES-medborgare som INTE har UPPEHÅLLSRÄTT	Unionsmedborgare som efter tre månader saknar uppehållsrätt eller uppehållstillstånd, och därmed saknar sin egentliga vistelserätt i Sverige, har bara på sin höjd rätt till bistånd för att <i>avhjälpa</i> en akut nödsituation, se kommentar. Viktigt för socialtjänstens <i>handläggning</i> är alltså att undersöka om personen i fråga och dennes familj har uppehållsrätt eller	Personer som vistas tillfälligt i en kommun har bara rätt till bistånd för att <i>avhjälpa</i> en akut nödsituation som inte går att lösa på annat sätt. På annat sätt i här aktuella fall kan som en första åtgärd vara att efterhöra med aktuell <i>ambassad</i> om de har möjlighet att bistå sin medborgare med medel till hemresa [Kommunens jurist]. Om ansökan avser ekonomiskt bistånd utgör ansökan i sig en <i>indikation</i> på att den enskilde inte är	ENKÖPINGS MIGRANTER 2022, S. 17

	<p>uppehållstillstånd i Sverige vid tidpunkten för sin ansökan. Den sökande har eget ansvar för att bevisa sina rättigheter.</p> <p>Med stöd av 4 kap. 2 § SoL kan kommunen bevilja bistånd även om förutsättningarna i 4 kap. 1 § SoL inte är uppfyllda: "Socialnämnden får ge bistånd utöver vad som följer av 1 § om det finns skäl för det".</p>	<p>självförsörjande och därmed kan komma att bedömas inte ha uppehållsrätt [Kommunens jurist]. En tumregel är minst 50 % vit anställning för uppehållsrätt.</p> <p>Det är angeläget att sökande som vill hävda uppehållsrätt som inte kunnat fastställas av oss får information om rätt till <i>överklagan</i> och tillvägagångssätt, så att de ges möjlighet till att få rätt och mer omfattande insatser. § 2 Mänskliga rättigheter ska människor få legalt biträde.</p>	
--	--	--	--

VUXNA TREDJELANDSMEDBORGARE – TIDIGARE ASYLSÖKANDE OCH INTE ASYLSÖKANDE

Tabell 10. Tredjelandsmedborgare utan legalitet

<i>Uppehållsstatus</i>	<i>Insatser</i>	<i>Statlig ersättning/kommentar</i>	<i>Hänvisning för tjänstemannaorganisationen</i>
<p>Personer som INTE ansökt om asyl, anknytning, studier, arbets-eller uppehållstillstånd m.m. Personer som saknar ID-handlingar. Personer som är utanför Migrationsverkets handläggning.</p>	<p>Med stöd av 4 kap. 2 § SoL kan kommunen bevilja bistånd även om förutsättningarna i 4 kap. 1 § SoL inte är uppfyllda: "Socialnämnden får ge bistånd utöver vad som följer av 1 § om det finns skäl för det".</p> <p>Biståndsbedömningen bör göras i skenet av den tillfälliga situation som det handlar om och kan som regel begränsas till vad som behövs för att undgå en akut nödsituation.</p>	<p>De som uppsöker socialtjänsten bör i första hand hänvisas till att ansöka om legal status hos <i>Migrationsverket</i>. I andra hand kontaktas medborgarens ambassad för att avhjälpa en akut nödsituation.</p> <p>Ytterligare bistånd kan beviljas av kommunen, men är i normalfallet frivilligt för kommunen.</p>	<p>ENKÖPINGS MIGRANTER 2022, S. 19</p>

REFERENSER

Ekonomiskt bistånd - handbok för socialtjänsten, Socialstyrelsen 2021.

Ensamkommande barn och unga – Handbok för socialtjänsten, Socialstyrelsen 2020.

Grundbok i BBIC – Barns behov i centrum. Socialstyrelsen 2018.

Handlingsplan Barnkonventionen Socialförvaltningen. Ärendenummer SN2020/175

Kammarrätten i Jönköping, 2020-01-10, mål 2654-19.

LVU – Handbok för socialtjänsten, Socialstyrelsen 2020.

Utreda barn och unga – handbok för socialtjänstens arbete enligt socialtjänstlagen, Socialstyrelsen 2015.

Vägledning för socialtjänsten i arbetet med EU/EES-medborgare, Socialstyrelsen 2020.

RIKTLINJE FÖR SOCIALTJÄNSTEN I ENKÖPING GÄLLANDE MIGRANTER

TJÄNSTEMANNALEDNINGENS JURIDISKA VÄGLEDNING FÖR TJÄNSTEPERSONER

Syftet med riktlinjen är att förvaltningens chefer skall kunna vägleda tjänstepersonerna i myndighetsutövningen - vid inkomna ansökningar, inkommen orosanmälan och då insatser beviljas

Innehåll

[RIKTLINJE FÖR SOCIALTJÄNSTEN 1](#)

[Tabell. 1. Översikt i förhållande till likabehandling. 3](#)

[I. BARN – För mottag, utredning och samhällsvård. 4](#)

[BARN OCH SKYDD – LVU i förhållande till Bryssel II 4](#)

[Alla barn som vistas i Sverige har rätt till skydd. 4](#)

[Bedömning av hemvist vid LVU – avsaknad av uppehållsrätt eller legal status spelar inte någon roll 7](#)

[BARN MED VÅRDNADSHAVARE OCH DERAS RÄTTIGHETER - SoL. 10](#)

[BARN OCH UNGA TILL VÅRDNADSHAVARE SOM ÄR EU/EES-MEDBORGARE \(inkl nordiska medborgare\) OCH SOM SAKNAR UPPEHÅLLSRÄTT. 10](#)

[AKTUELL UPPDATERING BARN OCH UNGA SOM OMFATTAS AV MASSFLYKTSKIVET \(FRÅN UKRAINA\) 10](#)

[ENSAMKOMMANDE BARN OCH UNGA. 11](#)

[BARN OCH UNGA SOM ÄR ASYLSÖKANDE. 15](#)

[BARN OCH UNGA SOM ÄR EU/EES ELLER TREDJELANDSMEDBORGARE OCH ICKE ASYLSÖKANDE. 16](#)

II. VUXNA INOM EU/EES samt NORDISKA MEDBORGARE. 17

VUXNA EU/EES-MEDBORGARE - Rättigheter. 17

VUXNA EU/EES-MEDBORGARE - i utsatta förhållanden. 18

III. VUXNA TREDJELANDSMEDBORGARE. 19

ASYLSÖKANDE ENLIGT MASSFLYKTSKONVENTIONEN (UKRAINSKA MEDBORGARE) 19

VUXNA TREDJELANDSMEDBORGARE - ASYLSÖKANDE OCH INTE ASYLSÖKANDE. 21

VUXNA TREDJELANDSMEDBORGARE - UPPEHÅLLSTILLSTÅND OCH ARBETSTILLSTÅND.. 24

Tabell. 1. Översikt i förhållande till likabehandling

	Lagstöd och handläggning	Biståndsbedömning och insatser	Kommentarer	Skydd	Hemvist
KVOT-flyktingar	Uppehållstillstånd direkt	LIKABEHANDLING		JA	X
Uppehållstillstånd, permanenta eller tillfälliga	Via Migrationsverket	LIKABEHANDLING		JA	X
Arbetstillstånd	Med arbetsgivare	LIKABEHANDLING		JA	X
EU/EES-Migranter med studier, arbete eller uppehållsrätt på annat sätt samt familjemedlemmar*	Enligt EU-rätten, rörelsefrihetsdirektivet	LIKABEHANDLING	*Familjemedlemmar i rakt ovanstigande led, rakt nedåtfallande led eller andra med särskilda skäl	JA	X
Nordiska medborgare	Enligt EU-rätten	"LIKABEHANDLING"	Se specialfall	JA	X
Anknytningsinvandring		LIKABEHANDLING		JA	X
Ensamkommande barn oavsett land	Barnkonventionen som lag ger barn rättigheter	LIKABEHANDLING	BoU Vård utanför eget hem enligt SoL 4:1 (Ensamkommande)	JA	X
Massflyktsdirektivet från Ukraina	Via EU-beslut	LMA gäller, handläggning via Migrationsverket*		JA	"X"

Asylsökande inom processen		LMA gäller, handläggning via Migrationsverket		JA	X
Vårdnadshavare som är EU/EES-medborgare med barn men saknar uppehålls rätt		Inga stadigvarande insatser Barnkonventionen är global	Rätt att ansöka och kunna beviljas akut nödbistånd via SoL, kontakta ambassad.	JA	Behöver undersökas Bryssel-II
Tredjelandsmedborgare utanför ansökningsprocess med barn		Inga stadigvarande insatser Barnkonventionen är global	Rätt att ansöka och kunna beviljas akut nödbistånd via SoL, kontakta ambassad.	JA	Behöver undersökas Bryssel-II

- Kan ständigt förändras. Hänvisning till Oksana.

I. BARN – För mottag, utredning och samhällsvård

BARN OCH SKYDD – LVU i förhållande till Bryssel II

Det som avgör om barn med vårdnadshavare kan ges fullt och långvarigt skydd med stöd av LVU avgörs genom en bedömning av hemvist, se nedan. Bryssel-II-förordningen kan ge undantag att tillämpa LVU för barn till vårdnadshavare med intentionen att endast besöka Sverige tillfälligt, tabell 2.

Tabell 2. Barns rätt till liv	LVU	Bryssel II
	Barn från alla länder om Sverige är hemvist. Alla ensamkommande barn.	Undantag för barn med vårdnadshavare från alla länder om endast tillfällig vistelse här.
Skyddsbedömning	LIKABEHANDLING	AKUT OCH INTERIMISITISKT

Alla barn som vistas i Sverige har rätt till skydd

Omedelbar skyddsbedömning ska alltid göras vid kännedom om någon form av våld. Skyddsbedömning kan göras vid alla anmälningar oavsett nationalitet.

I detta avsnitt tillämpades bl a Vägledning för socialtjänsten i arbetet med EU/EES-medborgare, ISBN 978-91-7555-533-1 Artikelnummer 2020-6-6815
Publicerad www.socialstyrelsen.se, juni 2020. Hänvisad till som VÄGLEDNINGEN.

Steg i processen och avvikelser		Målgrupp eller kommentarer	Källor	Sidhänvisning
Information om föräldransvar	Om barnets vårdnadshavare saknar uppehålls rätt och barnet lever här under oordnade och olämpliga förhållanden kan socialtjänsten behöva samtala med vårdnadshavarna om vad <i>föräldransvaret innebär i Sverige</i> . Enligt föräldrabalken har barn rätt till omvårdnad, trygghet och en god fostran och ska behandlas med aktning för sin person och egenart och får inte utsättas för kroppslig bestraffning eller annan kränkande behandling. [...] I de fall ett barns grundläggande behov allvarligt åsidosätts är samhället skyldigt att ingripa för att skydda barnet (s. 55).	Alla föräldrar som emigrerat från andra länder, i synnerhet de som saknar legala skäl att vistas i Sverige och inte har sin hemvist här ska få information om vår lagstiftning, eftersom vi kan behöva kontakta ett annat lands sociala myndigheter via ambassad eller UD.	VÄGLEDNING FÖR SOCIALTJÄNSTEN I ARBETET MED EU/EES-MEDBORGARE Socialstyrelsen Artikel 8 Bryssel II-förordningen. Artikel 13.1 och artikel 10 och 11 i Bryssel II-förordningen. 6 kap. 1 § FB	VÄGLEDNINGEN s. 54-55
Bedömning av barn som behöver stöd eller riskerar att fara illa	Kommunens yttersta ansvar för stöd och hjälp enligt 2 kap. 1 § SoL gäller för alla barn och unga, oavsett om deras föräldrar har uppehålls rätt eller inte. Det innebär att om socialtjänsten påträffar, eller på annat sätt får kännedom om, att ett barn kan behöva stöd eller riskerar att fara illa så ska socialtjänsten inleda en utredning i enlighet med bestämmelserna i 11 kap. 1 § SoL (s. 50). I bedömningen av vad som är acceptabla respektive oacceptabla levnadsförhållanden för ett barn ska det inte göras någon skillnad för barn vars föräldrar har uppehålls rätt eller saknar sådan. Det betyder exempelvis att stadigvarande boende i bilar, husvagnar, på härbärgen och liknande	LIKABEDÖMNING		VÄGLEDNINGEN s. 50

	provisorier är att betrakta som oacceptabla boendeförhållanden för barn, oavsett föräldrarnas legala status (s. 50).			
Barn som förts bort olovligen	Människohandlare kan ha handlingar som visar att de fungerar som vårdnadshavare med tillstånd att resa utomlands med barnen (s. 45). Handlingar kan vara förfalskade (s. 52). Misstanke om tvång och brott (s. 53) Stöd till yrkesverksamma Jämställdhetsmyndigheten (jamstalldhetsmyndigheten.se) Regionkoordinatorer Jämställdhetsmyndigheten (jamstalldhetsmyndigheten.se) www.nmtsverige.se 020-390 000 eller 112 vid brådskande ärende.	LVU tillämpas alltid LIKABEHANDLING	Rutin kring LVU-processen LVU Omedelbart omhändertagande 6 § miljö, beteende eller båda (Socialnämndens ordförande)	VÄGLEDNINGEN s. 45 s. 52 s. 53
Bedömning av målgrupp vid orosanmälan och LVU-aktualisering	Om oro har anmälts ska mottagande socialtjänst ta ansvar för ärendet. Kommer man fram till att barnet har hemvist i Sverige gäller likabehandling. Kommer man fram till att barnet har hemvist i ett annat land blir följderna att svensk domstol inte är behörig att besluta att barnet ska beredas vård enligt LVU, annat än akut och interimistiskt. Då ska man istället ta kontakt med myndigheterna i det landet så att de beslutar om barnet ska omhändertas varaktigt enligt det landets regler. Gå alltid via UD vid våld. Endast för de som tillfälligt vistas i Sverige kan domstolsrätten inskränkas så att LVU inte kan tillämpas varaktigt. Dock är inte varaktighet i vistelse avgörande.	Barn och föräldrar från alla länder. 'Hemvist' i Sverige eller inte avgör om LVU kan tillämpas. Tillfällig vistelse kan utgöra undantag.	Bedöma hemvist, se nedan. Ansökan om vård enligt LVU 2, 3 § eller Rutin kring LVU-processen LVU Omedelbart omhändertagande 6 §	Se ytterligare information om UD nedan

<p>Förhandsbedömning och utredning samt omedelbar skyddsbedömning av barn utan legal status eller hemvist</p>	<p>Reglerna för förhandsbedömning och utredning av barn och unga med anledning av ansökan eller anmälan är desamma i dessa fall som för andra barn.</p> <p>I artikel 20 i Bryssel II-förordningen anges att bestämmelserna i förordningen inte ska hindra att domstolarna i en medlemsstat i brådskande fall vidtar intermistiska åtgärder, däribland säkerhetsåtgärder, avseende personer i enlighet med medlemsstatens lagstiftning, även om en domstol i en annan medlemsstat är behörig att pröva målet i sak. Ett omedelbart omhändertagande enligt 6 a § LVU är en sådan intermistisk åtgärd som avses i artikel 20 i Bryssel II-förordningen (s. 54).</p> <p>Av praxis från EU-domstolen framgår att förordningens domsrättsregler även gäller beslut om omedelbart omhändertagande och placering av barn utanför det egna hemmet med stöd av LVU. [Kommunens jurist, S. 1]</p>	<p>LIKABEHANDLING</p> <p>Enligt artikel 1.1 i Bryssel II-förordningen ska förordningen tillämpas på civilrättsliga frågor om bl. a. tillerkännande, utövande, delegering och upphörande eller begränsande av familjeansvar [s. 1].</p>	<p>Kommunjuristens skrivning</p> <p>EU-domstolens dom den 27 november 2007 i mål C-436/06 [Kommunens jurist, S. 1]</p>	<p>VÄGLEDNINGEN S. 51</p> <p>VÄGLEDNINGEN s. 54</p> <p>[Kommunens jurist, S. 1]</p> <p>[Kommunens jurist, S. 1]</p>
<p>Bryssel-II gäller nästan alla länder</p>	<p>Bryssel- II förordningen som reglerar och kan inskränka rättigheter till omhändertagande gäller alla EU-länder förutom Danmark enligt artikel 2.3 [Kommunens jurist, S. 2]. För Danmark finns inga inskränkningar.</p> <p>Även om det saknas koppling till ett annat EU-land så ska man använda sig av Bryssel II-förordningen när man ska avgöra om LVU kan tillämpas eller inte, t ex i samband med tvist mellan länder i ärenden [Kommunens jurist, S. 3].</p>	<p>Bryssel II-förordningen reglerar fördelningen av ansvar för frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn inom EU/EES, [men även tredjeland*], och omfattar bl.a. beslut enligt LVU (s. 50).</p>	<p>*Tredjeland (EU-domstolens dom den 17 oktober 2018 i mål C-393/18 PPU, punkt 41). [S. 3]</p>	<p>[Kommunens jurist, S. 2]</p> <p>[Kommunens jurist, S. 3]</p>

--	--	--	--	--

Bedömning av hemvist vid LVU – avsaknad av uppehållsrätt eller legal status spelar inte någon roll

Vid ett LVU-ärende där ett barn kan ha hemvist i ett annat EU-land än Sverige behöver socialnämnden beakta bestämmelser i Bryssel II-förordningen.

Kategori			Källor	Sidhänvisning
Föreligger svensk domsrätt	Svenska myndigheter är inte alltid behöriga att fatta vissa beslut som rör barn med hemvist i annat land. Beslut med stöd av svensk lag – LVU - kan endast fattas om svenska domstolar och myndigheter är behöriga att fatta beslut [s. 1] .	Undantag endast vid tillfällig vistelse, se nedan.	VÄGLEDNING FÖR SOCIALTJÄNSTEN I ARBETET MED EU/EES-MEDBORGARE Socialstyrelsen Artikel 8 Bryssel II-förordningen. Artikel 13.1 och artikel 10 och 11 i Bryssel II-förordningen. 6 kap. 1 § FB	[Kommunens jurist, S. 1]
Vid tillfället för beslut	Vid ett LVU-ärende där ett barn kan ha hemvist i ett annat EU-land än Sverige behöver socialnämnden beakta bestämmelser i Bryssel II-förordningen. Huvudregeln i Bryssel II-förordningen är att myndigheter och domstolar i den medlemsstat där barnet har <i>hemvist</i> är behöriga att fatta beslut. Därför behöver nämnden bedöma var barnet har sin hemvist för att ta reda på vilket land som är behörigt enligt förordningen (s. 54). Frågan som blir avgörande för om LVU kan tillämpas eller inte är om barnet har sin hemvist i Sverige vid tidpunkten för nämndens beslut [s. 1] .	Kontakta alltid först UD gällande barn när Bryssel II-förordningen kan vara tillämplig. UD kan hjälpa till med att initiera kontakt med myndighet i det andra landet och/eller förmedla information mellan myndigheterna.	Kontakta arbetsförmedlingen för hjälp vid bedömningen (s. xx)	VÄGLEDNINGEN s. 54 VÄGLEDNINGEN s. 40 [Kommunens jurist, S. 1]
Hemvist avgör vid LVU och barnets ålder påverkar vid bedömning av hemvist	Begreppet <i>hemvist</i> motsvarar den plats som avspeglar det förhållande att barnet i viss utsträckning är integrerat i socialt hänseende och familjehänseende. Spädbarn är integrerade som sina föräldrar [s.1] .			[Kommunens jurist, S. 1]

	<p>Ålder och vilka personer som sköter barnet har betydelse vid bedömning. De faktorer som ska beaktas när det gäller ett barn i skolåldern skiljer sig från de faktorer som ska beaktas när det gäller en minderårig som har avslutat sina studier och även från de faktorer som är relevanta när det gäller ett spädbarn [Kommunens jurist, S. 2]. Integrationsstatus för den som barnet står i beroendeförhållande till ska undersökas.</p>	<p>Alla barn med skolplikt har rätt till skolgång och finns skolgång bedöms <i>hemvist</i> föreligga.</p>		[Kommunens jurist, s. 2]
Hemvist eller inte (avsikter, hyrd bostad etc.)	<p>Omständigheten att barn vistas i en medlemsstat under en kort tid utan fast bostad kan vara en indikation på att dessa barn inte har hemvist i medlemsstaten (Sverige). För dem gäller ovan inkl. UD. [Kommunens jurist, S. 1]</p> <p>Om föräldrarnas avsikt är att tillsammans med barnet bosätta sig i en annan medlemsstat kan det visa sig genom att de köper eller hyr en bostad i medlemsstaten. Ansökan om bostad i medlemsstaten genom kommun eller socialtjänst kan vara ett annat sätt som påverkar avsikt.</p> <p>Om det inte går att fastställa barnets hemvist ska man istället använda sig av artikel 13.1 i förordningen [2]. Då är det vart barnet befinner sig (vistas) som avgör vilket lands domstol som är behörig. Då har svensk domstol domstolsrätt och LVU kan tillämpas fullt ut.</p>	<p>Tillfällig närvaro och hemvist skiljer sig åt; hemvist bedöms i förhållande till avsikter, ansökningar, hyrd bostad etc. se vidare hemvistbegreppet i bilaga [Kommunens jurist, S. 1].</p>	<p>EU-domstolens dom den 2 april 2009 i mål C-523/07, punkt 40-41.</p>	<p>[Kommunens jurist, S. 1]</p> <p>[Kommunens jurist, S. 2]</p>
Kontakta UD	<p>Se ovan. Kontakta alltid först UD gällande barn när Bryssel II-förordningen är tillämplig. UD kan hjälpa till med att initiera kontakt med myndighet i det andra landet och/eller förmedla information mellan myndigheterna.</p> <p>Annan trygghetsplanering kan vara aktuell. Kontakt via UD med sociala myndigheter i andra länder är vårt ansvar.</p>	<p>Utrikesdepartementets konsulära och civilrättsliga enhet (UD KC) 103 39 Stockholm Tel: 08-405 10 00 Email: ud-kc@gov.se</p>		VÄGLEDNINGEN, s. 48

BARN RÄTT TILL SKÄLIG LEVNADSNIVÅ OCH FÖRÄLDRARS OFÖRMÅGA ATT ERBJUDA SKÄLIG LEVNADSNIVÅ

I detta avsnitt tillämpades bl a SOU 2020: 63 Publicerad www.socialdepartementet.se, 2020

<i>Kategori</i>		<i>Kommentarer</i>	<i>Sidhänvisning</i>
Generellt för barn till föräldrar som vistas i Sverige utan uppehållsrätt	Alla länder som erkänner barnkonventionen har förbundit sig att göra sitt yttersta för att respektera och uppfylla barnets rättigheter. Av ovanstående framgår därmed att socialtjänstens insatser i många fall behöver inriktas på att hjälpa föräldrar som saknar uppehållsrätt att återvända med sina barn till det EU/EES-land där de har sin stadigvarande hemvist. Där kan barnen få sina behov ombesörjda. Det här kan t ex gälla föräldrars behov av försörjningsstöd [Kommunens jurist, S. 5] .	Flera artiklar innehåller också uttryckliga skyldigheter för en stat att främja och uppmuntra ett internationellt samarbete i syfte att förverkliga en rättighet (t.ex. artikel 11.2 och 24.4). I dessa fall avses ett globalt förverkligande av rättigheten, vilket bl.a. framgår av att särskild hänsyn ska tas till utvecklingsländernas behov. Det finns således ett delvis globalt ansvar för att rättigheterna i konventionen ska uppfyllas (2020:63). Kontakta respektive ambassad.	Förarbeten till Barnkonventionen

BARN MED VÅRDNADSHAVARE OCH DERAS RÄTTIGHETER - SoL

BARN OCH UNGA TILL VÅRDNADSHAVARE SOM ÄR EU/EES-MEDBORGARE (inkl nordiska medborgare) OCH SOM SAKNAR UPPEHÅLLSRÄTT

EU/EES-MEDBORGARE samt personer med anknytning till och deras barn har 3 mån fritt	Efter 3 månader	Efter 3 månader	
	SAKNAR UPPEHÅLLSRÄTT	HAR UPPEHÅLLSRÄTT	HAR UPPEHÅLLSTILLSTÅND OCH ELLER ARBETSTILLSTÅND
	VH har mindre än 50 % vit anställning eller oanställningsbar.	VH har studier vid lärosäte eller 50 % vit anställning o dyl	Ansökt och beviljats

	ANDRA REGLER	LIKABEHANDLING	LIKABEHANDLING
--	--------------	----------------	----------------

AKTUELL UPPDATERING BARN OCH UNGA SOM OMFATTAS AV MASSFLYKTSKONVENTIONEN (FRÅN UKRAINA)

Den 7 april 2022 beslutade regeringen om vissa förordningsändringar för att möjliggöra för kommun att få ersatt vissa kostnader som gäller barn som omfattas av massflyktskonventionen. Den 26 april 2022 träder förordningsändringen i kraft och gäller även retroaktivt för kostnader som uppkommit före det. Ersättningen betalas ut från Migrationsverket.

<i>Steg i processen</i>	<i>Insatser</i>	<i>Statlig ersättning</i>
Mottagande av ensamkommande och vissa andra barn som omfattas av massflyktskonventionen	Vårdinsatser som avses i 2 eller 3 §§ LVU men där vården ges med stöd av Socialtjänstlagen (SoL). Med andra ord där vårdbehovet för barnet är detsamma som enligt LVU, men vården ges frivilligt.	För mottagandet av ensamkommande barn får kommunen schablonersättning. Kommunen lämnar in en ansökan där det framgår att barnet har fått vård enligt LVU eller motsvarande vårdbehov enligt socialtjänstlagen (SoL). Ansökan ska innefatta hela kostnaden som kommunen har haft, och Migrationsverket kommer sedan att dra av schablonbeloppet vid handläggningen av ansökan. Statliga ersättningar till kommuner - Migrationsverket
För ensamkommande asylsökande unga och unga massflyktingar som fyllt 18 år men inte 21 år, och som tidigare varit ensamkommande barn	Vårdinsatser enligt LVU eller motsvarande enligt SoL	Kommunen lämnar in en ansökan där det framgår att samtliga unga har givits vård enligt LVU eller motsvarande vårdbehov enligt socialtjänstlagen (SoL). Statliga ersättningar till kommuner - Migrationsverket

ENSAMKOMMANDE BARN OCH UNGA FRÅN UKRAINA

Fördjupning för ensamkommande barn som flyr från Ukraina

<i>Frågeställningar</i>	<i>Insatser</i>	<i>Statlig ersättning/kommentar</i>
-------------------------	-----------------	-------------------------------------

<p>Hur ser ansvarsfördelningen ut mellan Migrationsverket och kommunen?</p>	<p>I samband med att barnet ansöker om uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet ska Migrationsverket bedöma om barnet vid tillfället för ansökan är att anse som ensamkommande, precis som när ett asylsökande barn ger sig till känna för myndigheten. Om Migrationsverket bedömer att barnet är ensamkommande gör Migrationsverket en orosanmälan till socialtjänsten i den kommun där barnet vistas för tillfället. I normalfallet anvisar Migrationsverket barnet vidare till en så kallad anvisningskommun inom något eller några dygn. Ensamkommande barn som är massflyktingar omfattas av LMA trots att de har uppehållstillstånd och har i huvudsak samma rättigheter som asylsökande.</p>	<p>Ensamkommande barn, socialtjänstens ansvar SKR För massflyktingar har tiden i ankomstkommun varit längre. Genom en lagändring som föreslås träda i kraft 1 juli 2022 ska Migrationsverkets hantering mer kunna likna den som gäller för asylsökande ensamkommande barn, med kortare tid i ankomstkommun som följd.</p>
<p>Vem har ansvar för att avgöra om den som barnet reser med kan anses ha trätt i föräldrarnas ställe?</p>	<p>Om det är socialtjänsten som först kommer i kontakt med barnet så kan socialtjänsten, inom ramen för exempelvis en skyddsbedömning eller förhandsbedömning, behöva göra en bedömning av om den som reser med barnet har trätt i förälderns ställe.</p>	<p>När en person ansöker om uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet ska Migrationsverket bedöma om barnet är ensamkommande eller inte. Om Migrationsverket bedömer att det finns en person som kan anses ha trätt i föräldrarnas ställe är barnet inte ensamkommande och kommer därför inte att anvisas till en kommun. SKR bedömer dock att personerna som utgångspunkt ska hänvisas till att registrera sig hos Migrationsverket som då också ansvarar för att bedöma om det handlar om ett ensamkommande barn eller inte.</p>
<p>Om ett barn reser in med en person som anses ha trätt i föräldrarnas ställe, ska den personen utredas som familjehem?</p>	<p>Nej, om en person anses ha trätt i föräldrarnas ställe så har barnet en företrädare i landet och denna person bör som utgångspunkt likställas med en förälder. Socialtjänstens ansvar inträder först om det kommer in en orosanmälan eller det finns anledning att känna oro för att barnet far illa.</p>	
<p>Om barnet reser med en vuxen som inte anses ha trätt i föräldrarnas ställe, ska den personen utredas som</p>	<p>Om barnet ska bo med personen krävs det normalt att denne utretts som ett familjehem på samma sätt som andra familjehem. Under tiden familjehemmet utreds kan bedömningen i det enskilda fallet vara att det bästa för barnet är att tillfälligt bo hos personen, istället för i ett jourhem. Ett</p>	<p><u>Ersättningar</u> SKR:s rekommendationer om ersättningar till familjehem gör ingen skillnad på familjehem som ingår i barnets nätverk och andra familjehem. Det är vilken arbetsinsats som uppdraget kräver som ligger till</p>

<p>familjehem för att barnet ska kunna bo där?</p>	<p>barn kan placeras tillfälligt i barnets nätverk om det bedöms vara det bästa för barnet och hemmet är lämpligt för barnet att vistas i. Det är viktigt att dokumentera bedömningen av vad som är barnets bästa i det enskilda fallet.</p> <p>En tillfällig placering i barnets eller den unges nätverk är ingen reglerad placeringsform enligt SoL. Eftersom placeringen görs på initiativ av socialnämnden är det inte heller fråga om en så kallad "privatplacering", där placeringen sker på vårdnadshavarens initiativ. En tillfällig placering av barnet i nätverket beslutas med stöd av 4 kap. 1 § SoL i form av tillfällig vård utanför det egna hemmet. Innan beslutet fattas ska en utredning enligt 11 kap. 1 § SoL göras. Beslutsunderlaget, det vill säga utredningen, kan dock i en akut situation vara mindre omfattande än vad som annars krävs.</p>	<p>grund för arvodets storlek i båda fallen. När det gäller omkostnadsersättningen till familjehemmet grundar den sig på samma schablonersättning och samma princip för tilläggskostnader oavsett om hemmet ingår i barnets nätverk eller inte.</p> <p>I SKR:s rekommendationer lämnas det dock utrymme för att det i vissa fall kan vara rimligt att endast betala ut omkostnadsersättning när det gäller tillfälliga placeringar i barnets nätverk och hemmet ännu inte är utrett för ett uppdrag som familjehem.</p> <p>Cirkulär 21:40: Ersättningar och villkor vid familjehemsvård av barn, unga och vuxna, vårdnadsöverflyttningar m.m. för år 2022</p>
<p>Kan socialnämnden lämna medgivande att barnet kan bo hos en släkting eller en annan anhörig (så kallad privatplacering)?</p>	<p>En så kallad privatplacering är ingen egentlig placering, utan baseras på en överenskommelse mellan barnets vårdnadshavare och en annan familj om barnets boende. Vid en privatplacering förutsätts att barnet inte har något vårdbehov.</p> <p>Om socialnämnden har kontakt med barnets vårdnadshavare, det finns en överenskommelse mellan dem och den anhörige som barnet rest in med om att barnet ska bo med den anhörige och barnet inte har något vårdbehov kan det i vissa fall bli aktuellt att lämna ett medgivande enligt 6 kap. 6 § SoL. Ensamkommande barn är ofta särskilt utsatta och vid en privatplacering har socialnämnden ingen uppföljningskyldighet enligt 6 kap. 7 b § SoL.</p>	<p>Placering av barn och unga, handbok för socialtjänsten, Socialstyrelsen</p> <p>SKR bedömer därmed att s.k. privatplaceringar ska användas med försiktighet när det gäller ensamkommande barn från Ukraina.</p>
<p>Om en annan vuxen person anses ha trätt i föräldrarnas ställe, kan det finnas behov av och möjlighet att förordna en god man?</p>	<p>När en annan vuxen anses ha trätt i föräldrarnas ställe så har inte överförmyndaren en skyldighet att förordna en god man enligt 2 § lagen om god man för ensamkommande barn. Det är dock inte uteslutet att det kan finnas situationer där socialnämnden eller överförmyndaren ändå bedömer att barnet är i behov av en god man, exempelvis när en person</p>	

	anses ha trätt i föräldrarnas ställe för ett stort antal barn och det därför uppstår praktiska svårigheter. I dessa fall kan 4 kap. 3 § lagen om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap vara tillämplig. Enligt bestämmelsens andra stycke finns det en möjlighet att förordna god man enligt bland annat 11 kap. 1 § föräldrabalken.	
Kan ett ensamkommande barn bo på ett av Migrationsverkets boende tillsammans med en släkting eller annan anhörig?	SKR:s bedömning är att det är möjligt att en person kan anses vara familjehem, även om personen bor på anläggningsboende. Detta förutsätter dock att socialtjänsten efter utredning anser att släktingen/den anhörige är lämplig som familjehem och boendet kan anses vara en lämplig miljö för barnet. Enligt 3 kap. 2 § socialtjänstförordningen (2001:937) avses med familjehem ett "ett enskilt hem", men det finns inte någon exakt definition av vad som avses med detta. Det är viktigt att dokumentera bedömningen av vad som är barnets bästa i varje enskilt fall.	<p>Kommunen får med nuvarande regelverk ingen statlig ersättning om barnet placeras på ett av Migrationsverkets anläggningsboenden (se 8 § andra stycket förordning (2017:193) om statlig ersättning för asylsökande m.fl.).</p> <p><i>OBS!</i> SKR har hemställt om en förordningsändring för att kommunen ska kunna få ersättning för sina kostnader – omkostnadsersättning och arvode till familjehemmet – även i dessa fall.</p> <p>Ersättningar massflyktsdirektiv</p> <p>Det kan vara värt att notera att en person som har ett familjehemsuppdrag och som samtidigt bor på anläggningsboende kan behöva betala ett skäligt belopp som ersättning till Migrationsverket i och med att personen kan erhålla omkostnadsersättning och arvode för sitt uppdrag, se 15 § lagen om mottagande av asylsökande.</p>
Om det kommer en större grupp barn med eller utan någon vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe	I den händelse det är socialtjänsten som först kommer i kontakt med en sådan konstellation barn och vuxna ska en omedelbar skyddsbedömning göras. Personerna bör hänvisas till Migrationsverket för att ansöka om uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet för att på så sätt registreras av svensk myndighet.	När barnen ansöker om uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet hos Migrationsverket kommer denna myndighet att inledningsvis avgöra om barnen är att betrakta som ensamkommande barn, exempelvis genom att bedöma om eventuell dokumentation som personalen eller annan vuxen lämnar in innebär att de kan anses ha trätt i föräldrarnas ställe.

		<p>Om barnen betraktas som ensamkommande kommer Migrationsverket troligtvis att göra en så kallad anknytningsanvisning till den kommun där de vistas eller har någon form av anknytning till genom en medföljande eller medsökande vuxen.</p> <p>Om barnen inte är att betrakta som ensamkommande barn kommer Migrationsverket troligtvis ändå göra en orosanmälan till socialtjänsten i den kommun där barnen vistas, då ett stort antal barn per en enskild vuxen som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe utgör skäl för att kunna misstänka att barn far illa.</p>
Får kommunen placera ett ensamkommande barn i en annan kommun?	<p>En kommun som har anvisats att ta emot ett ensamkommande barn har begränsade möjligheter att placera barnet i en annan kommun, vilket följer av 3 § tredje stycket LMA.</p> <p>Anvisningskommunen får placera barnet i en annan kommun om kommunerna har ingått en överenskommelse om placeringen, placeringen sker med stöd av LVU eller med stöd av SoL i fråga om barn med motsvarande vårdbehov eller det finns synnerliga skäl med hänsyn till barnets vårdbehov.</p>	<p>SKR har samlat information om hur reglerna ska tolkas samt ett underlag för överenskommelse: Placering av ensamkommande barn i annan kommun</p>

BARN OCH UNGA SOM ÄR ASYLSÖKANDE

Status	Insatser	Statlig ersättning/kommentar	Sidhänvisning
Ensamkommande barn och unga som är asylsökande	<p>Kommunerna har ett särskilt ansvar för så kallade ensamkommande barn och ungdomar och mottagandet omfattas i stort sett av samma regler som andra barn och unga i behov av stöd eller skydd. Kommunen ansvarar för vård, stöd och boende även under asyltiden.</p> <p>Ensamkommande kan få insatser i form av familjehemsplacering, hem för vård och boende,</p>	<p>https://www.socialstyrelsen.se/stod-i-arbetet/barn-och-unga/ensamkommande-barn-och-unga/</p> <p>Rutin: BoU Vård utanför eget hem enligt SoL 4:1 (Ensamkommande)</p>	

	<p>HVB, eller stödboende. Barnets huvudsakliga uppehälle som mat och logi, tillgodoses inom ramen för placeringen. Asylsökande barn har vid behov rätt till dagersättning och särskilt bidrag enligt LMA.</p> <p>Den som fyller 18 år under asylprocessen och inte behöver vård inom socialtjänsten kan hänvisas till Migrationsverkets boende för asylsökande.</p> <p>Asylsökande under 18 år har rätt till hälso- och sjukvård i samma omfattning som de som bor inom landstinget. Asylsökande barn och ungdomar har rätt att gå i förskola och skola. För att läsa på gymnasiet måste studierna i Sverige ha påbörjats innan den unge personen har fyllt 18 år.</p>		
--	--	--	--

BARN OCH UNGA SOM ÄR EU/EES ELLER TREDJELANDSMEDBORGARE OCH ICKE ASYLSÖKANDE

<i>Status</i>	<i>Insatser</i>	<i>Statlig ersättning/kommentar</i>	<i>Sidhänvisning</i>
<p>Barn som kommer utan någon förälder, och inte är anmälda hos Migrationsverket</p>	<p>Socialtjänsten har ett ansvar för alla barn upp till 18 år som vistas i kommunen och som har behov av skydd eller stöd. För att barn och unga ska få stöd krävs att socialtjänsten känner till att barnet finns där via till exempel uppsökande arbete eller en orosanmälan. Det kan till exempel ske genom att socialtjänsten får information i sitt uppsökande arbete om att ett barn kan vara i behov av skydd eller stöd.</p> <p>Då ska socialnämnden ta ställning till om den ska inleda en utredning enligt 11 kap. 1 § i socialtjänstlagen, SoL, för att utreda barnets eventuella behov av skydd eller stöd från socialtjänsten. Detsamma gäller om det kommer in en orosanmälan. När en anmälan kommer in ska</p>	<p>Socialtjänstens ansvar för barn</p> <p>Rutin kring LVU-processen</p>	

	nämnden genast göra en bedömning av om barnet är i behov av omedelbart skydd.	LVU Omedelbart omhändertagande 6 § miljö, beteende eller båda (Socialnämndens ordförande)	
Barn som överges vid födseln i Sverige	Socialtjänsten måste försöka hitta vårdnadshavare.		VÄGLEDNING EN s. 55

II. VUXNA INOM EU/EES samt NORDISKA MEDBORGARE

I detta avsnitt tillämpades *Vägledning för socialtjänsten i arbetet med EU/EES-medborgare*, ISBN 978-91-7555-533-1 Artikelnummer 2020-6-6815 Publicerad www.socialstyrelsen.se, juni 2020

VUXNA EU/EES-MEDBORGARE - Rättigheter

Uppehållsstatus	Insatser	Statlig ersättning/kommentarer	Sidhänvisning
NORDISKA MEDBORGARE	Likabehandling i hög grad.	Behov till huvudsaklig försörjning utgör brytpunkt. Om anknytning finns i Sverige och personen vistats mer än 3 år inträder likabehandling.	VÄGLEDNING EN s. 31
EU/EES-medborgare som har UPPEHÅLLSRÄTT	För socialtjänsten innebär EU-rättens likabehandlingsprincip att en EU/EES-medborgare eller familjemedlem som bedömts ha uppehållsrätt i Sverige har rätt till bistånd på samma villkor som svenska medborgare.	Det är Socialnämndens ansvar för insatser till EU/EES-medborgare. Sveriges medlemskap i Europeiska unionen innebär att EU:s regelverk och EU-domstolens domar ska följas i Sverige. Villkor för uppehållsrätt - den kan vara baserad på ett jobb, studier, företagsverksamhet, familjeband eller tillräckliga medel. <i>OBS!</i> Det finns inget formellt bevis för uppehållsrätt utan socialtjänsten måste själv ta ställning till detta och motivera	VÄGLEDNING EN s. 11 Kategorier, s. 14

		sitt ställningstagande. Huvudregeln är att EU/EES-medborgare som inte har uppehållstillstånd behöver kunna styrka sin uppehållsrätt för att ha rätt till socialt bistånd. Att en person tidigare har haft uppehållsrätt eller är folkbokförd i Sverige eller har svenskt personnummer styrker inte att en EU/EES-medborgare har uppehållsrätt vid tidpunkten för ansökan om socialt bistånd (se bilaga 1) Familjemedlemmar till personer med uppehållsrätt har också rätt till likabehandling, även om de kommer från tredjeland.	Tillfällig arbetsförmåga, s. 16
EU/EES-medborgare som INTE har UPPEHÅLLSRÄTT	Unionsmedborgare som saknar uppehållstillstånd eller uppehållsrätt, och därmed saknar sin egentliga <i>rätt till hemvist</i> i Sverige, har bara rätt till bistånd för att avhjälpa en akut nödsituation. Viktigt för socialtjänstens handläggning är alltså att undersöka om personen i fråga och dennes familj har uppehållsrätt eller uppehållstillstånd i Sverige vid tidpunkten för sin ansökan. Familjemedlemmar till personer med uppehållsrätt har också rätt till likabehandling, även om de själva saknar uppehållsrätt i egen kraft (s. 27).	Om ansökan avser ekonomiskt bistånd utgör ansökan i sig en indikation på att den enskilde inte är självförsörjande och därmed kan komma att bedömas inte ha uppehållsrätt. Personer som vistas tillfälligt i en kommun har bara rätt till bistånd för att avhjälpa en akut nödsituation som inte går att lösa på annat sätt. På annat sätt i här aktuella fall kan som en första åtgärd vara att efterhöra med aktuell ambassad om de har möjlighet att bistå sin medborgare med medel till hemresa [Kommunens jurist]. För att undersöka uppehållsrätt är samarbete med Arbetsförmedlingen centralt (s. 25). Minst 50 % arbete i vit anställning är en viktig utgångspunkt för uppehållsrätt. Det är angeläget att sökande som vill hävda uppehållsrätt som inte kunnat fastställas av oss får information om rätt till överklagan och tillvägagångssätt, så att de ges möjlighet till att få rätt och mer omfattande insatser.	Arbetsförmåga på svensk arbetsmarknad, s. 22, s. 25 s. 27

VUXNA EU/EES-MEDBORGARE - i utsatta förhållanden

Kategori	Insatser	Statlig ersättning/kommentarer	Sidhänvisning
----------	----------	--------------------------------	---------------

<p>EU/EES-medborgare som sökt sig till Sverige och som inte uppfyller kriterierna för uppehållsrätt (det vill säga de är inte yrkesaktiva och saknar försörjning i Sverige för sig och sina familjer, se bilaga 1).</p>	<p>Socialtjänsten har enligt 2 kap. 1 § SoL det yttersta ansvaret för alla som vistas i kommunen, vilket kan innebära att bevilja tillfälligt bistånd för att den hjälpsökande ska ha möjlighet att göra något åt sin situation, avhjälpa akuta och oförutsägbara nödsituationer och/eller erbjuda lokal för tillfällig evakuering, enstaka bistånd till hemresa eller mat. Socialtjänsten ska alltid göra en individuell behovsprövning (s. 36).</p> <p>Enligt 3 kap. 1 § SoL har socialtjänsten skyldighet att genom <i>uppsökande verksamhet</i> och på annat sätt främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden i kommunen. I den uppsökande verksamheten handlar det till exempel om att erbjuda information till grupper som riskerar att vara särskilt sårbara samt ge stöd till enskilda individer och samverka med andra samhällsorgan och med organisationer och andra föreningar. Det framgår av 3 kap. 4 § SoL (s. 38).</p>	<p>Det handlar om personer som av olika skäl saknar förutsättningar att få ett arbete i Sverige och som i stor utsträckning försörjer sig i gatumiljö genom att tigga, samla burkar, sälja gatutidningar och i viss mån genom prostitution eller olika svartarbeten. Erfarenheter från flera kommuners arbete med målgruppen tyder på att kvinnornas situation är särskilt utsatt (s. 37). Kontakta Migrationsverket för vägledning och/eller respektive lands ambassad.</p> <p>Personer i den aktuella målgruppen vänder sig i relativt liten utsträckning till socialtjänsten för att söka hjälp, men socialtjänsten har möjlighet att i stället söka upp dem (s. 42). Utifrån lokala förutsättningar har en del kommuner uppsökande arbete i egen regi eller samverkar med idéburna organisationer.</p>	<p>VÄGLEDNINGEN S. 34 s. 36 s. 37 s. 38 s. 42</p> <p>Vanligt ursprungsland: Rumänien, Bulgarien, Polen, Ungern, Storbritannien, Irland</p> <p>Kontakta Migrationsverket vid utsatthet i övrigt hemlandets ambassad</p>
<p>Människohandel och våld i nära relationer (s. 44)</p>	<p>Kommunens yttersta ansvar för stöd och hjälp för våldsutsatta barn och vuxna gäller oavsett uppehållsrätt eller inte och socialtjänstens roll är densamma i det akuta skedet (s. 43).</p> <p>Det innebär att kommunen har samma ansvar för att göra en skyddsbedömning och erbjuda akuta insatser som om barnet eller den vuxna har uppehållsrätt i Sverige. Socialnämnden ska enligt 11 kap. 1 § SoL utan dröjsmål inleda utredning. Personen ska också informeras om sin rätt att få sina akuta hjälpbehov utredda och vilken hjälp som kan ges. Det är dock inte tillåtet att inleda en utredning</p>	<p>Kontakta alltid i första hand UD. Via dem kontakta respektive lands ambassad gällande både barn och vuxna, det kan gälla frågor om exempelvis identitet, vårdnadshavare och hemkommun eller att få kontakt med sociala myndigheter i hemlandet.</p> <p>Bistånd kan innebära till exempel ett tillfälligt skyddat boende och bistånd till mat i avvaktan på att hemresa kan ordnas.</p>	<p>VÄGLEDNINGEN s. 43 s. 44 s. 45</p> <p>Kontakta alltid i första hand UD.</p>

	mot en vuxen persons vilja. Brott påverkar handläggningen (s. 44).		
--	--	--	--

III. VUXNA TREDJELANDSMEDBORGARE

ASYLSÖKANDE ENLIGT MASSFLYKTSDIREKTIVET (UKRAINSKA MEDBORGARE)

I detta avsnitt tillämpades bl a information från [Socialstyrelsen - Krisberedskap och SKR - Kriget i Ukraina](#)

<i>Steg i processen</i>	<i>Insatser</i>	<i>Statlig ersättning/kommentar</i>
I väntan på att få registrera ansökan hos Migrationsverket	Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för alla som vistas i kommunen och bistånd enligt SoL kan bli aktuellt i väntan på att få registrera ansökan om uppehållstillstånd. Personen omfattas då inte av LMA. Biståndsbedömningen bör göras i skenet av den tillfälliga situation som det handlar om och kan som regel begränsas till vad som behövs för att undgå en akut nödsituation.	Kommunen kan inte få ersättning för bistånd som beviljats med stöd av SoL, till exempel i avvaktan på att få registrera ansökan om uppehållstillstånd hos Migrationsverket.
Kan det bli aktuellt för kommunen att betala ut LMA-bistånd till asylsökande+ massflyktsdirektivet? (Uppdaterad: 21 mars)	Enligt bestämmelsen ska en kommun lämna bistånd enligt LMA till asylsökande och de som får uppehållstillstånd som massflyktingar om <ul style="list-style-type: none"> • de vistas i kommunen och • biståndet behövs till dess att Migrationsverket tar över ansvaret för att bistånd lämnas. Ansvaret enligt LMA gäller först efter att uppehållstillstånd beviljats. Avsikten är att biståndet ska vara tillfälligt i väntan på att Migrationsverket tar över ansvaret. Rätten till bistånd förutsätter att individen är registrerad vid en förläggning (8 § LMA). OBS! Det kan vara bra att kommunen säkerställer att det är möjligt att besluta om LMA-bistånd i verksamhetssystemet	Kommunen har rätt till ersättning för sådant bistånd som lämnats enligt 3 a § tredje stycket LMA "En kommun ska lämna bistånd enligt denna lag till utlänningar som avses i 1 § första stycket 2 om de vistas i kommunen och om biståndet behövs till dess att Migrationsverket tar över ansvaret för att bistånd lämnas. Lag (2018:346)", se 23 § LMA " En kommun som har lämnat bistånd enligt denna lag har rätt till ersättning från staten för biståndet". För att få ersättning krävs det att biståndet beslutats enligt LMA. Statliga ersättningar till kommuner - Migrationsverket

	<p>samt att denna typ av beslut omfattas av den beslutande nämndens delegationsordning.</p>	
<p>Vilket bistånd ska beviljas enligt LMA? (Uppdaterad: 21 mars)</p>	<p>Bistånd som kommunen kan vara skyldig att ge enligt 3 a § tredje stycket LMA som regel är logi, dagersättning och särskilt bidrag (13 § LMA).</p> <p><u>Logi</u> Den som inte själv ordnar bostad har rätt till logi på en förläggning (14 § LMA). Det saknas i LMA närmare bestämmelser om vad som utgör en förläggning.</p> <p><u>Dagersättning</u> Den som omfattas av LMA och saknar egna medel har rätt till bistånd för sin dagliga livsföring i form av dagersättning (17 § LMA). Dagersättning ska täcka kostnader för bland annat livsmedel, kläder och skor, fritidsaktiviteter samt förbrukningsvaror och lämnas med ett fast belopp per dag (6 § förordningen om mottagande av asylsökande, FMA).</p> <p><u>Särskilt bidrag</u> Särskilt bidrag kan också beviljas enligt LMA för angelägna behov som är nödvändiga för en dräglig livsföring, exempelvis vinterkläder, glasögon och utrustning för funktionshindrade (18 § LMA och 7 § FMA).</p>	<p>Samma som ovan</p> <p>Regler om bistånd enligt LMA finns i: Förordningen (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl. samt i Migrationsverkets föreskrifter och allmänna råd om mottagande av asylsökande m.fl. (MIGRFS 2018:3)</p>
<p>Personer som är asylsökande (från ansökan till beslut) och de som fått uppehållstillstånd som massflyktingar och omfattas av Lagen om mottagande av asylsökande (LMA)</p>	<p>Den som omfattas av denna lag har inte rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) för förmåner av motsvarande karaktär. Rätt till bistånd föreligger inte heller för bostadskostnader</p>	
<p>Vem har ansvar för sociala insatser till asylsökande massflyktingsdirektivet och har särskilda behov?</p>	<p>Rättsläget är oklart avseende vem som ansvarar för sociala insatser, exempelvis hemtjänst, till den som omfattas av LMA och har särskilda behov. Kammarrätten i Jönköping har uttalat att det ingår i Migrationsverkets uppgifter att tillhandahålla förläggningar där nödvändigt stöd till personer med</p>	<p>Frivilligt för kommunen</p>

	funktionsnedsättningar ingår (mål nr 2654-19). I väntan på vägledande avgöranden från Högsta förvaltningsdomstolen gör SKR tolkningen att det ingår i LMA och Migrationsverkets ansvar att tillgodose de behov av anpassat boende och stöd i hemmet som massflyktingar har till följd av exempelvis ålder eller funktionsnedsättning.	
--	---	--

VUXNA TREDJELANDSMEDBORGARE - ASYLSÖKANDE OCH INTE ASYLSÖKANDE

Steg i processen	Insatser	Statlig ersättning/kommentar
Personer som inte ansökte om asyl, skydd, studier, uppehållstillstånd mm	Kommunen får, med stöd av 4 kap. 2 § SoL " Socialnämnden får ge bistånd utöver vad som följer av 1 § om det finns skäl för det", bevilja bistånd även om förutsättningarna i 4 kap. 1 § SoL inte är uppfyllda. Biståndsbedömningen bör göras i skenet av den tillfälliga situation som det handlar om och kan som regel begränsas till vad som behövs för att undgå en akut nödsituation.	De som uppsöker socialtjänsten bör i första hand hänvisas till att ansöka om legal status hos Migrationsverket. I andra hand kontaktas medborgarens ambassad för att avhjälpa en akut nödsituation. Sådant bistånd kan beviljas av kommunen, men är frivilligt för kommunen.
I väntan på att få registrera ansökan hos Migrationsverket	Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för alla som vistas i kommunen och bistånd enligt SoL kan bli aktuellt i väntan på att få registrera ansökan om uppehållstillstånd. Personen omfattas då inte av LMA. Biståndsbedömningen bör göras i skenet av den tillfälliga situation som det handlar om och kan som regel begränsas till vad som behövs för att undgå en akut nödsituation.	Kommunen kan inte få ersättning för bistånd som beviljats med stöd av SoL, till exempel i avvaktan på att få registrera ansökan om uppehållstillstånd hos Migrationsverket.
	Hänvisning till tabellen ovan när LMA gäller.	
Vem har ansvar för sociala insatser till asylsökande som har särskilda behov?	Rättsläget är oklart avseende vem som ansvarar för sociala insatser, exempelvis hemtjänst, till den som omfattas av LMA och har särskilda behov. Rättsläget uppdateras löpande, nyheter från 1 juli. Se även gällande övriga med LMA nedan, se tabell ovan.	Frivilligt för kommunen
Efter asylansökan med avslag	Samma gäller för de som inte har sökt som för de som inte längre är kvar i asylprocess. Tillhör inte längre LMA, men har rätt att ansöka om akut bistånd enligt SoL.	Uppmanas att åter ansöka hos Migrationsverket om det gått ett år eller återvända till hemlandet med hänvisning till Migrationsverket.

VUXNA TREDJELANDSMEDBORGARE - UPPHÅLLSTILLSTÅND OCH ARBETSTILLSTÅND

Med giltiga tillstånd att vistas i Sverige kan ansökan göras av SoL enligt regler om likabehandling (enligt Riktlinje Stockholms stad m fl kommuner) (Handläggning av ekonomiskt bistånd, STOCKHOLM STAD, ersätter 2010).

Upphållsstatus	Insatser	Statlig ersättning/kommentar	Sidhänvisning
Utländska medborgare - Personer med uppehålls- och arbetstillstånd	Utländska medborgare med uppehålls- och arbetstillstånd i Sverige och som vistas här har samma rätt till bistånd som svenska medborgare. LIKABEHANDLING.	Handläggning av ekonomiskt bistånd. Riktlinjer Stockholms Stad, Beslutade av kommunfullmäktige 2017-10-16	X
Personer med uppehålls- och arbetstillstånd – tillfälliga uppehållstillstånd	Utländska medborgare som söker ekonomiskt bistånd ska alltid kunna uppvisa gällande beslut om uppehålls- och arbetstillstånd. 20 juli 2016 infördes lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige vilket innebär att den som är i behov av skydd får ett tillfälligt uppehållstillstånd som gäller i tre år och den som bedöms vara alternativt skyddsbehövande får ett tillstånd för 13 månader. Lagen är tänkt att gälla i tre år.		X
Studerande	Studerande med uppehållstillstånd ska inte beviljas bistånd annat än i undantagsfall, i en akut nödsituation. Upphållstillståndet har beviljats under förutsättning att försörjningen är tillgodosedd under vistelsen i landet		X

Bilaga 1. EU/EES-medborgares rätt till försörjningsstöd

EU/EES-medborgares rätt till försörjningsstöd

Huvudregler för olika kategorier EU/EES-medborgares rätt till försörjningsstöd					
Med uppehållstillstånd (UT)	Utan uppehållstillstånd (UT)				
	Ekonomiskt aktiva		Inte ekonomiskt aktiva		
	Arbets- tagare ⁵⁹ eller egen- företagare och deras familjemed- lemmar	Arbets- sökande med verklig möjlighet att få arbete i Sverige inom ungefär 6 månader	Personer utan verklig möjlighet att få arbete i Sverige och som inte är självförsör- jande	Studerande som inte är självförsör- jande och deras familje- medlemmar	Ej ekonomiskt aktiva som inte är själv- försörjande (t.ex. pens- ionärer) och deras familje- medlemmar
	Har uppe- hållsrätt	Har uppe- hållsrätt	Saknar uppe- hållsrätt	Saknar uppe- hållsrätt	Saknar uppe- hållsrätt
Likabe- handling	Likabe- handling	Likabe- handling	Akut bistånd	Akut bistånd	Akut bistånd